Segon inventari del patrimoni documental del Vallès Oriental

Ponències
Anuari del
Centre d'Estudis
de Granollers
2008

Entre els mesos de maig i octubre de l'any 2007 vam realitzar el Segon Inventari del Patrimoni Documental del Vallès Oriental per encàrrec de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental (ACVO). Aquest treball suposa la continuació d'un primer inventari realitzat per Jordi Domingo l'any 2006 sobre el patrimoni documental de les institucions públiques de la nostra comarca.

La finalitat d'aquest segon inventari és oferir, al públic en general i als investigadors en particular, una eina per apropar-se als fons documentals de caràcter privat que hi ha a la comarca. En aquest cas i seguint la Llei d'Arxius de l'any 2001 de la Generalitat de Catalunya i les orientacions donades per la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, s'ha entès com a fons de caràcter privat els fons documentals de l'Església, i més concretament els arxius parroquials; els fons patrimonials, principalment de famílies amb una certa antiguitat i continuïtat a la comarca; els fons d'entitats culturals amb més de 40 anys d'antiguitat i, finalment, els arxius d'empreses anteriors a la Guerra Civil. Pel que fa a aquests dos últims tipus de fons, només s'hi ha pogut fer una aproximació molt petita i donar-ne unes notícies breus. El gruix de l'estudi el componen els fons dels arxius parroquials i els fons patrimonials.

La part més important de la investigació sobre els arxius parroquials s'ha desenvolupat a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. En aquest arxiu es troben documents relatius a gairebé totes les poblacions de la comarca, a excepció d'aquells casos de parròquies que sempre han pertangut a la diòcesi de Vic, com són Sant Quirze Safaja, Granera, Castellcir o Castellterçol. L'Arxiu Diocesà de Barcelona és un lloc de visita obligada per a aquells que vulguin fer algun tipus d'investigació sobre qualsevol poble de la nostra comarca. Es tracta d'un arxiu d'una grandíssima riquesa documental, on a més de custodiar-se documentació de la relació directa entre les diferents parròquies i l'Arquebisbat, es custodien parts d'arxius parroquials i, en algunes ocasions, arxius parroquials sencers traslladats al llarg

del temps per motius diferents, que majoritàriament desconeixem. Crida especialment l'atenció l'arxiu parroquial de Sant Pere de Vilamajor, del qual es conserven més de 300 llibres i més de 300 pergamins, la gran majoria en molt bon estat de conservació; els arxius parroquials de l'Ametlla del Vallès i de Cardedeu, dels quals també es conserva bona quantitat de llibres i pergamins, o l'arxiu del monestir de Sant Miquel del Fai. La resta de parròquies de les quals podem trobar part dels arxius parroquials són: la Batllòria (Sant Celoni), Bigues, Caldes de Montbui, Campins, Lliça d'Amunt, Santa Agnès de Malanyanes (la Roca del Vallès), Martorelles, Montornès del Vallès, Olzinelles (Sant Celoni), Vilardell (Sant Celoni), Vallgorguina, Vilalba Sasserra, Palou (Granollers) i la Roca del Vallès.

Hem completat la investigació dels fons documentals de les parròquies de la comarca mitjançant l'Arxiu Diocesà de Vic, on trobem documentació de parròquies que pertanyen o han pertangut en algun moment a la diòcesi de Vic. Aquest Arxiu és un exemple de modernitat i bon fer, ja que tots els inventaris dels seus fons es poden consultar per Internet, a la pàgina <http://www.abev.net/>.

Finalment, per completar el treball sobre la documentació custodiada a les mateixes parròquies, també hem acudit a la *Guia de Archivos Españoles*, elaborada pel Centro de Información Documental de Archivos (CIDA) del Ministeri de Cultura. Aquesta informació, que s'hauria de completar amb la visita a les parròquies per comprovar la situació actual, va ésser difosa mitjançant els PIC (Puntos de Información Cultural) l'any 1985. A l'Arxiu Diocesà de Barcelona, a la sala de consulta, se'n troba impresa una còpia amb les dades que fan referència a fons d'arxius parroquials que són o han estat de la Diòcesi de Barcelona. Les dades referents a parròquies de la Diòcesi de Vic no es troben en aquest Cens-Guia i se'n desconeixen els motius. Aquesta informació ha estat també abocada a Internet i es pot trobar a la pàgina de la Subdirecció General d'Arxius del Ministeri de Cultura <http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/>.

A l'inventari, les dades referents a aquest primer tipus de fons estan estructurades seguint un ordre cronològic per poblacions, i dins de cadascuna de les poblacions per parròquies, on es mostra primer

els fons i/o documents que hi ha als arxius diocesans de Barcelona i Vic i després els que hi ha a les mateixes parròquies.

Quant als fons documentals de caràcter patrimonial, hem volgut recollir, mitjançant uns quadres ordenats per poblacions, les notícies que tenim sobre aquelles famílies de la comarca que guarden documentació d'una certa antiguitat, continuïtat i qualitat. En aquests quadres hem intentat mostrar, en els casos que hem disposat de la informació, les dates extremes dels fons documentals, les poblacions sobre les quals tenen possessions, i per tant documentació, i on es troba avui dia aquesta documentació. Hem fet la investigació mitjançant el buidatge bibliogràfic de la col·lecció de monografies del fons de l'Hemeroteca Josep Móra (ACVO) i, sobretot, de diverses converses amb estudiosos i professionals de la comarca, als quals estem molt agraïts por la seva atenta col·laboració[1].

Finalment, i com hem apuntat al principi, dels arxius d'associacions culturals i d'empreses només hem pogut obtenir unes notícies molt breus, igualment ordenades en quadre per poblacions i que hem extret també de la col·lecció de monografies del fons de l'Hemeroteca Josep Móra (ACVO).

En aquestes notes no ens és possible mostrar cap resum o quadre dels resultats extrets d'aquest estudi, ja que, en tractar-se d'un inventari amb un gran volum de dades exposades en diferents formats, seria insuficient i inadequat, i entenem que és més correcte la consulta directa a l'Arxiu Comarcal.

Som conscients que aquest inventari és només una primera aproximació als arxius privats de la nostra comarca i que encara ens queda molta feina per fer. Tenim com a objectiu futur poder comprovar i afegir més informació dels arxius parroquials mitjançant la visita a les parròquies. Així mateix confiem que podrem ampliar el coneixement sobre masies o persones amb fons documentals, fet per al qual continuem necessitant l'ajut dels professionals i estudiosos de la nostra comarca. I, per descomptat, no ens oblidarem de les

[1] Abel Camp (tècnic de Cultura de Bigues i Riells), Cinta Cantarell (historiadora, Granollers), Xavier Ciurans (historiador, Santa Eulàlia de Ronçana), Jaume Dantí (historiador, Santa Eulàlia de Ronçana), Enric Garcia-Pey (Granollers), Nicolau Guanyabens (arxiver de Montornès), Montserrat Salvador (arxivera de Montmeló), Alicia Pozo (arxivera de Parets del Vallès), Gràcia Pedrosa (arxivera de Martorelles), Anna Busto (arxivera de Lliçà de Vall) i Xavier Pérez Gómez (director de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental).

associacions i empreses. Aquests objectius són, com es pot pensar, molt ambiciosos i realment no es tracta d'una feina d'uns pocs mesos, ni tan sols d'uns pocs anys. No obstant això, amb aquest treball hem posat les bases per començar a treballar, i aquest era el nostre objectiu.

Almudena E. Gutiérrez García-Muñoz
Historiadora i arxivera